

Sprawozdanie z Seminarium Naukowego „Pedagogika społeczna a kwestia czytelnictwa”, Poznań, 10 grudnia 2015 roku.

Z inicjatywy Zakładu Pedagogiki Społecznej 10 grudnia 2015 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyło się Seminarium Naukowe „Pedagogika społeczna a kwestia czytelnictwa”. Jego celem było podkreślenie społecznej roli czytelnictwa i książki w życiu człowieka.

Seminarium składało się z dwóch sesji plenarnych. Każda z nich została opatrzona tytułem, który wskazywał z jednej strony na zakres podejmowanej problematyki, a z drugiej na jej bogactwo i złożoność.

Przybyłych gości – pracowników naukowych Wydziału, studentów i przedstawicieli praktyki społecznej – powitała prof. dr hab. Katarzyna Segiet, kierownik Zakładu Pedagogiki Społecznej. Po przywitaniu gości otwarcia seminarium dokonała prodziekan ds. studenckich Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. dr hab. Kinga Kuszak. Następnie prof. dr hab. Katarzyna Segiet wprowadziła zebranych w problematykę obrad. W swym wystąpieniu skupiła uwagę słuchaczy, przypominając koncepcję pedagogiki społecznej, jej formułowane cele i przyjmowane zadania skoncentrowane wokół wizji człowieka, kultury i środowiska, którym przyswiecało od zawsze działanie społeczne i wychowanie. Zdaniem Pani Profesor Helena Radlińska zawsze wierzyła w moc sprawczą nauki i oświaty. Prelegentka przypominała wszystkim wypracowany przez Radlińską i jej zespół program kształcenia w Studium Pracy Społeczno-Oświatowej założonym w 1925 roku, zwanym „warszawską szkołą badań”, który był skoncentrowany między innymi na kształceniu bibliotekarzy bibliotek publicznych. Obejmował między innymi teorię czytelnictwa, rozwijającą problem społecznej roli książki w różnych środowiskach. Helena Radlińska doceniała osobę bibliotekarza we współczesnej bibliotece, głosiła: „bibliotekarz staje się przewodnikiem i wychowawcą (...). Bez niego księgozbiór byłby martwy, nie byłby biblioteką, zadaniem wychowawczym zaś biblioteki jest budzenie zaciekawień i zainteresowań oraz nauczanie sztuki wyboru książek”. Kolejną kwestią było zasygnalizowanie przez Panią Profesor w wystąpieniu, co stanowi punkt wyjścia współcześnie dla pedagogiki społecznej jako dyscypliny naukowej. Zwrócono uwagę, że postmodernistyczne reperkusje nie są obce dzisiaj pedagogice społecznej. Musi się ona zmierzyć z polską aktualną rzeczywistością, podlegającą procesom transformacji ustrojowej. W swym wystąpieniu odniosła się do propozycji Zbyszko Melosika, który w artykule dotyczącym *Konfliktów tożsamości w społeczeństwie współczesnym* podaje kilka propozycji pedagogicznych stanowiących niejako antidotum na postępujące rozproszenie doświadczeń socjalizacyjnych. Wśród nich odnajdujemy między innymi pedagogikę szacunku dla (czytania i gromadzenia) książek oraz bibliotek.

W dalszej części prof. dr hab. Katarzyna Segiet oddała głos dr Kamili Słupskiej – moderatorki seminarium. Dr Kamila Słupska wprowadziła słuchaczy w problematykę pierwszej sesji plenarnej seminarium, zatytułowanej „Książka w życiu człowieka – rozważania pedagogiczne”. Pierwszą prelegentką była prof. dr hab. Kinga Kuszak, która wystąpiła z referatem zatytułowanym „Zwierzęta w literaturze dla dzieci. Od sielskiego obrazka do żartobliwego

ujęcia”. Zostały w nim ukazane sposoby przedstawiania zwierząt w literaturze dla najmłodszych czytelników. Następnie swój wykład „Czy dobre książki mogą być złe? O dyskursywnym uwikłaniu utworów literackich dla dzieci” wygłosiła prof. dr hab. Eva Zamojska. Zawarto w nim istotną tezę odnoszącą się do literatury dziecięcej, która wskazuje, iż nie każda książka adresowana do dzieci ma pozytywny wpływ na ich rozwój społeczno-kulturowy. Kolejną prelegentką była dr Kamila Słupska. Temat wystąpienia brzmiał: „Młodzież wobec literatury (od obojętności do zaangażowania)”. Zaprezentowano w nim postawy młodych ludzi wobec książek oraz ich upodobania czytelnicze. Następnie z referatem zatytułowanym „Książka przedmiotem międzypokoleniowych rozmów (komunikat z badań)” wystąpiła dr Astrid Tokaj, ukazując ją jako swoisty pomost mogący zbliżyć do siebie ludzi w różnym wieku. W kontekście poradnictwa czytelnictwo też może odgrywać istotną rolę. Dowodem tego był wykład dr Danuty Krzysztofiak „Literatura poradnikowa o tematyce gerontologicznej – źródło potencjalnego czy rzeczywistego wsparcia?”. Ostatnim referatem w tej części seminarium było wystąpienie mgr Tomasza Hermana: „Biblioterapia jako metoda pracy świetlicy socjoterapeutycznej”. Przedstawiono w nim terapeutyczny wymiar książki w pracy z dzieckiem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Druga część seminarium została zadedykowana studentom, o czym świadczy jej tytuł „Studencka sesja czytelnicza – od teorii do praktyki”. W jej ramach mogli wygłosić swoje refleksje i przemyślenia na temat roli czytelnictwa i książki w życiu człowieka szerszemu gronu odbiorców: pracownikom naukowym Wydziału, przedstawicielom praktyki społecznej jak i pozostałym studentom. Wprowadzenia dokonała dr Kamila Słupska, podkreślając zaangażowanie i znajomość problematyki młodych prelegentów. Jako pierwsza w tej części seminarium wystąpiła Alicja Kaczmarska – studentka III roku I° edukacji elementarnej i nauczania dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – wygłaszając referat pod tytułem „Człowiek nie rodzi się czytelnikiem... – prawda czy fałsz?”. W tym wystąpieniu podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytania: czy człowiek rodzi się zafascynowany literaturą oraz co go skłania do sięgnięcia po książkę? Następnie z wykładem zatytułowanym „Rozbudzanie pasji czytelniczej u dziecka – rola osób najbliższych” wystąpiła Joanna Rusin – studentka I roku II° edukacji elementarnej i terapii pedagogicznej, która podkreślała w nim rolę rodziny, osoby ważnej, znaczącej dla dziecka w procesie kształtowania postawy proczytelniczej. Kolejną prelegentką była Paulina Głowacka – studentka I roku II° edukacji elementarnej i terapii pedagogicznej, która przygotowała wykład pod tytułem „Być czytelnikiem w świecie nowych technologii”. Ukazała w nim obszar nowych możliwości, jakie stają się udziałem czytelników dzięki usieciowieniu², czyli z jednej strony nowego, a z drugiej – jakże już oczywistego wymiaru życia społecznego i kulturowego, który ma wpływ również na tradycyjne formy kontaktu z kulturą, w tym na czytelnictwo. Następnie Monika Dokowicz – studentka III roku I° wychowania przedszkolnego i nauczania początkowego – wygłosiła referat pod tytułem „Nowe życie książki? E-booki – ich zalety i wady”. Zostały w nim zawarte refleksje na

---

² Por. D. Batorski (2005), *Internet a usieciowienie relacji społecznych*, „Kultura Współczesna”, nr 1(43), s. 41–62.

temat „nowych form życia” książek. Jagoda Konieczna – studentka III roku I° edukacji elementarnej i terapii pedagogicznej – wystąpiła z wykładem zatytułowanym „O losach Czerwonego Kapturka na przestrzeni lat”, w którym ukazała różne interpretacje społeczno-kulturowe wspomnianej baśni. Na pytanie, w jaki sposób propagować czytelnictwo, odpowiadała Alicja Franckowska – studentka III roku I° edukacji elementarnej i terapii pedagogicznej, przedstawiając referat na temat: „Dogoterapeuci na wspólnym froncie z gwiazdami Premier League – czyli o tym, jak współcześnie można promować czytelnictwo wśród najmłodszych (wybrane przykłady akcji społecznych)”. Ostatnim wykładem seminarium było wystąpienie Agnieszki Bakalarskiej – studentki III roku I° socjoterapii i promocji zdrowia – „Czy warto czytać internetowe recenzje i jaką władzę ma recenzent? – historia współpracy ze stowarzyszeniem X”. Zostały ukazane w nim doświadczenia zarówno pozytywne, jak i negatywne autorki związane z pracą internetowego recenzenta.

Po zaprezentowaniu wszystkich referatów prof. dr hab. Katarzyna Segiet zaprosiła do dyskusji na temat społecznej roli czytelnictwa i książki w życiu człowieka. Wszyscy uczestnicy seminarium zgodzili się, że jest to niezwykle istotne zagadnienie, gdyż między innymi wpływa na społeczno-kulturowe funkcjonowanie jednostki w środowisku. Na zakończenie prof. dr hab. Katarzyna Segiet dokonała podsumowania spotkania, dziękując w imieniu swoim oraz dr Astrid Tokaj, dr Kamili Słupskiej i mgr Tomasza Hermana prelegentom oraz słuchaczom za przybycie i owocne obrady, które stanowiły inspirację do dalszych refleksji na temat roli czytelnictwa w pedagogice społecznej.

mgr Tomasz Herman